

Zdeněk Koudelka: VOJENSKÁ DOHODA S USA

- CZ24 News | 23. června 2023

ČESKO/USA: Vojenská dohoda s USA schválená vládou Petra Fialy je smlouvou nerovnou. Předpokládá rozmístění americké armády u nás, nepřipouští i jen teoretické umístění naší armády v USA. To je přirozený odraz nerovnosti mocenské. Nemáme schopnost mít armádu v Americe. Naopak USA mají chuť i schopnost mít armádu v Evropě. Jsme slabší stranou smlouvy.

Dosud se postavení vojáků USA, kteří jsou přítomni například na cvičení, řídí smlouvu o statusu ozbrojených sil států NATO z roku 1951 (NATO SOFA), jež vyvažuje práva státu vojska vysílajícího i přijímajícího. Smlouva NATO SOFA platí pro všechny státy stejně, neboť USA musely respektovat mocenské postavení Británie i Francie, které by s preferencí USA na úkor své suverenity nesouhlasily. Motivem USA pro sjednání vojenské dohody s námi ve věcech, které se odchyľují od obecné smlouvy NATO SOFA, je získání privilegovaného postavení, jež jim smlouva NATO SOFA nedává. Přitom má navrhovaná vojenská dohoda přednost před zákonem. Bude-li náš zákon v rozporu s dohodou, postupuje se podle dohody.

Trestní stíhání

Výkon trestní spravedlnosti je znak suverenity státu. Obecná smlouva NATO SOFA stanoví, že přednostně má právo stíhat trestný čin stát, na jehož území se stal. Výjimkou je, když trestný čin mířil vůči jinému vojáku téhož státu. Tedy, pokud dnes americký voják u nás zabije našeho občana, stíháme jej my, pokud zabije jiného amerického vojáka, trestají jej americké soudy.

Avšak Fialova vláda se vojenskou dohodou s USA vzdává paušálně práva stíhat trestné činy amerických vojáků. Je sice možnost v jednotlivých případech toto vzdání odvolat, ale jen v případech zvláštního významu bez bližší definice. Až nepatřičně působí slova v dohodě, že se česká vláda vzdává práva na trestní stíhání jako projev své suverénní pravomoci. Přitom jde o projev nerovnosti, protože kdyby náš voják někoho zabil v USA, bude souzen v Americe. I československo-sovětská smlouva o pobytu sovětských vojsk z roku 1968 stanovila, že trestné činy sovětských vojáků na československých občanech stíhají československé orgány s tím, že v jednotlivých případech mohla sovětská strana o převzetí stíhání požádat a žádost měla být blahovlnně posouzena. Ani československá vláda se tohoto práva nevzdala paušálně dopředu.

Nes skutečné je ustanovení, že i když by šlo o onen případ zvláštního významu a trestní řízení prováděly české orgány, americký voják zůstane pod kontrolou amerických sil až do skončení odvolacího řízení. Tedy nemůže být umístěn do naší vazby. Americká strana zajistí jeho přítomnost u soudu, ale jen do 1 roku, pokud bude řízení delší, její závazky zanikají. Prodloužit tuto lhůtu lze výjimečně jen se souhlasem USA. Ale v závažných případech, je dosažení pravomocného odsouzení do roka neproveditelné. Máme jiný trestní proces, než je americký, a máme jej dlouhý.

Nebudme Běloruskem

Bělorusko podpořilo Ruský útok na Ukrajinu v roce 2022 bez účasti své armády, když dalo Rusku k dispozici vlastní území pro útok. Ve vojenské dohodě s USA se dává právo americké straně volného vstupu amerických vojenských letadel, vozidel i plavidel na naše území, s možností tankování, přistávání a bez možnosti jakékoliv kontroly z naší strany, pokud k tomu nedají souhlas USA. Dohoda

nerozlišuje nebojové lety a průjezdy při cvičení, bojové akce vázané na kolektivní obranu proti napadení a útočné akce USA. Rozhodnou-li se USA bombardovat Bělehrad jako v roce 1999, dohoda nerozlišuje takovou útočnou akci od akcí kolektivní obrany.

Základna

Dohoda se vyhýbá slovu základna. Místo toho užívá pojmy zařízení a prostory, které má Česká republika poskytnout bezplatně, včetně bezplatných průletů a užívání letišť. Fialova vláda se vzdává práva na spolupodpis rozkazů o přesunu vojáků, který je v rámci obecných pravidel dle NATO SOFA umožněn přijímajícímu státu, a tedy se zbavuje vlivu na to, kdo na našem území bude pobývat. Dohoda dává k dispozici armádě USA letiště Čáslav, Náměšť, Pardubice, Mošnov, vojenské újezdy Hradiště, Libavá, Boletice, Březina, posádky Vyškov, Rančířov a Stará Boleslav. USA mohou u nás umísťovat vybavení, zásoby a materiál.

Nejen obrana

Dohoda má název obranná, ale to nevystihuje obsah. Není zde podmínka, že je dohoda vázána na kolektivní obranu při napadení podle smlouvy o Severoatlantické organizaci. USA mají po světě řadu mocenských zájmů, které podporují i vojenskými akcemi.

Obce a kraje

V dohodě se vláda zavazuje, že poskytne americké straně pozemky a zařízení své, ale i ve vlastnictví krajů a obcí. Je to zásah do ústavně garantované územní samosprávy. Vláda nemá právo jednat za obce a kraje, přesto tak v dohodě učinila.

Dlouhodobý závazek

Dohoda je 10 let nevypověditelná. Výpověď může být dána až po této době, ale nabude účinnosti až po dalším roce. Je to vážný závazek, který časově překračuje mandát Fialovy vlády.

Schvalování dohody v Parlamentu

Vojenskou dohodu s USA musí schválit obě komory Parlamentu, Senát nemůže být přehlasován. K schválení většiny mezinárodních smluv stačí nadpoloviční většina přítomných poslanců a senátorů. Vláda má většinu všech členů v obou komorách Parlamentu. Opozice má vliv jen na věci, které pro schválení vyžadují ústavní většinu tří pětina poslanců. Taková většina je vyžadována při souhlasu s mezinárodní smlouvou, jež přenáší některé pravomoci našich orgánů na mezinárodní organizaci.

Vojenská dohoda s USA zasahuje do pravomocí našeho státu tím, že se předem vzdáváme práva stíhat trestné činy, které spáchají vojáci USA na našem území i tehdy, budou-li obětí naši občané. Přitom výkon trestní spravedlnosti za činy spáchané na území státu je znakem jeho svrchovanosti. Přestože vláda Petra Fialy si ponechala výjimku, že toto vzdání se neuplatní v případech zvláštního významu, je i v těchto případech výkon trestní spravedlnosti našich orgánů problémový, protože naše vláda se vzdala práva uvalení vazby a USA se zavazují, že zajistí přítomnost obviněného vojáka před našimi orgány jen po dobu jednoho roku, včetně odvolacího řízení, což je v závažných případech doba krátká.

Zásah do naší trestní jurisdikce, který není recipročně vyvážen obdobným postavením našich vojáků v případě jejich pobytu v USA, je zásahem do svrchovanosti státu, takže schválení takové dohody by mělo podléhat nutnosti třípětinové většiny poslanců, tedy i souhlasu části opozice. Odpůrci tohoto řešení mohou namítnout, že ústava vyžaduje třípětinovou většinu tehdy, když se přenáší pravomoci našich orgánů na mezinárodní organizaci a ne na cizí stát.

Tvůrce ústavy totiž ani nenapadlo, že by Česká republika měla přenést bez zásady vzájemnosti část své působnosti na cizí stát. Počítalo se jen s omezením ve prospěch Evropské unie, kdy se omezují všechny členské státy. Projednávání vojenské dohody v Parlamentu bude i střetem o způsob jejího schválení. Opozice má právo formou návrhu skupiny nejméně 41 poslanců či 17 senátorů napadnout neústavnost dohody, včetně procesu jejího parlamentního schvalování u Ústavního soudu.

AUTOR: Zdeněk Koudelka

[ZDROJ](#)